

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس ریاضیات در کلاس چند پایه

سید صادق غلامی^۱

استادیار گروه علوم پایه، پردیس شهید رجایی ارومیه، دانشگاه فرهنگیان، ایران

فاطمه خرمی^۲

دانشجوی مهارت آموز، پردیس شهید رجایی ارومیه، دانشگاه فرهنگیان، ایران

چکیده:

در نظام آموزشی کشور ما وجود کلاس های چند پایه واقعی اجتناب ناپذیر است کمبود نیروی انسانی و فضای آموزشی و مهاجرت طبیعی یا اجباری و وجود مشکلات و مسایل مالی از جمله عواملی هستند که امکان تشکیل واحد آموزشی را با کلاس های تک پایه محدود می سازد. پژوهش های انجام شده در خصوص کلاس های چند پایه اغلب ناظر بر مسائل و تنگناها و چالش هایی است که مسعولان نظام آموزشی کشور در اداره این کلاس ها و تدریس با آن دست به گریبانند و به آثار و مزایای این کلاسها و نقش و تاثیر آنها در تعامل های کلاسی بین دانش آموزان و تقویت بستر یادگیری آنان چندان توجه نشده است. هدف پژوهش حاضر بررسی مشکلات و روشهای موجود تدریس در کلاس های چند پایه متوسطه اول است و بررسی پیشرفت درس ریاضیات دانش آموزی به نام علی است. سوال های این پژوهش در مورد وضعیت فیزیکی مدارس و کلاس درس و روشهای تدریس ریاضیات و دیگر عوامل اثر گذار بر روش تدریس و مدیریت کلاسهای چند پایه متوسطه اول است. براساس نتایج به دست آمده بهتر است برای مدیریت کلاسهای چند پایه موارد زیر توسط معلم مربوطه اجرا شود:

۱- دانش آموزان را با احترام صدا کند ۲- نام دانش آموزان را به خاطر بسپارد ۳- مسعولیتها را واگذار کند ۴- در بعضی مواقع معلم نقش منفعل داشته و به دیگران فرصت دهد در کلاس های چند پایه معلم می تواند بخشی از وظایف را به عهده یکی از معلم یاران واگذار کند و پس از انجام مسعولیت واگذار شده نظارت و بررسی کند و معلم یاران را راهنمایی کند.

کلید واژه: کلاس چند پایه - مشکلات کلاس های چند پایه - معلم یاران

مقدمه:

در آموزش و پرورش شرایط متنوعی در حوزه تعلیم و تربیت وجود دارد که متفاوت از یکدیگر بوده و برنامه ریزان بویژه معلمان به مقتضای شرایط می بایست کار یارنده و یاد گیری را پیش ببرند یکی از این شرایط ویژه وجود مدارس کوچک با کلاس های چند پایه است که یک معلم مجبور است چند پایه را به طور همزمان و در یک کلاس تدریس کند این موقعیتها نسبتا رایج اند و معمولا در مناطق روستایی روی می دهند.

با توجه به شرایط کشورمان ایران و نیز وضع موجود اقتصادی حاکم بر مناطق روستایی دور افتاده و تشکیل کلاسهای چند پایه در دوره ابتدایی و در بعضی مواقع در متوسطه اول هم هست. در تجارب جهانی ویتنام از جمله کشورهای است که منابع قابل توجهی را صرف گسترش کلاس های چند پایه نموده است و آموزش چند پایه را به عنوان یک روش آموزشی به رسمیت شناخته شده و خواستار ارتقای گسترده آن شده است. در این کشور اختصاص دادن نیروی انسانی کافی به مدارس تک پایه با شرایط دشوار اقلیمی برخی نواحی امکان پذیر نیست و معلمانی که به مناطق خاص اختصاص داده می شوند نسبتا کم است به این دلیل و دلایل اقتصادی و اجتماعی دیگر تعداد مدارس چند پایه در ویتنام افزایش یافته و مورد توجه واقع شده است. در عصری که مسایلی مثل کنترل جمعیت به دلیل انفجار جمعیت و در نتیجه کاهش زاد و کاهش تعداد دانش آموزان جامعه آموزشهای از راه دور مطرح است ضرورت تشکیل کلاسهای چند پایه در مدارس امری اجتناب ناپذیر به نظر می رسد و این در حالی است که انتظار والدین و جامعه از مدارس برای تربیت و آموزش مناسب فراگیران با توجه به مقتضیات زمان بالا بوده و این مهم را می طلبد که مسعولین مربوطه بررسی را در مورد کلاس های چند پایه نقاط ضعف و قوت آنها - نحوه ی تشکیل کلاس - چینش - اداره و مدیریت و نحوه ی کنترل آنها و راههایی برای تقویت نقاط قوت و افزایش مزایا و کاهش نقاط ضعف و معایب آن انجام داد. در پژوهش حاضر سعی بر آن است علل و دلایل تشکیل این کلاس ها - چگونگی اداره آنها - تدریس برای پایه های مختلف در یک زنگ - معایب و محاسن این کلاس ها انجام داده و سپس به بررسی اجمالی کلاس چند پایه متوسطه اول پرداخته و در نهایت به پیشرفت تحصیلی دانش آموزی به نام علی در درس ریاضیات در کلاس دو پایه هفتم و هشتم می پردازیم. نکته برتر در پژوهش حاضر با توجه به مطالعات و تحقیقات انجام شده مربوط به قانون اصلاح آموزش و پرورش در مناطق دور افتاده در ژاپن می شود. ژاپن از جمله کشور هایی است که با تصویب قوانینی از جمله قانون اصلاح آموزش و پرورش در مناطق دور افتاده و گام های اضطراری برای مناطق دارای جمعیت پراکنده تلاش کرده است استاندارد ها را در کلاس چند پایه بالا ببرد. به این منظور مجوزهای خاصی برای افزایش حقوق معلمان این کلاس ها - تامین مسکن آنها و فراهم نمودن وسایل حمل و نقل - امکانات بهداشتی و خدمات پزشکی در مدارس برای دانش آموزان و افزایش سهم خزانه داری ملی برای توسعه ساختمانها و ورزشگاهها و مسکن معلمان در مناطقی که کلاسهای چند پایه دارند ارایه شده است. اما در برخی ایالت ها این کلاس ها برای متخصصین آموزشی یک انتخاب برتر است در بسیاری مدارس معلمان پیشنهاد ادغام کلاس ها را ارایه کرده اند و دیوار کلاس ها را برداشته اند زیرا آنها معتقدند جامعه و خانواده چند سنی هستند و آموزش باید نمونه ای از زندگی واقعی دانش آموزان باشند شاگردان با سنین مختلف باید در یک کلاس ادغام شوند. شواهد تجربی نشان می دهد که در ایران آموزش چند پایه چندان مورد توجه مسعولان نیست به نظر می رسد این بی مهری به دلیل احاطه ی الگوی فعلی آموزش است در صورتی که اگر قرار باشد آموزش چند پایه از قید و بند های نظام فعلی آزاد شود و زمام امور را به عنوان یک روش آموزشی معتبر در دست بگیرد نیازمند یک تغییر الگو است الگویی که در مبانی آموزشی فلسفی - اجتماعی و روان شناسی آموزش و پرورش تغییر پایدار ایجاد کند نا هماهنگی مدارس و کلاس ها را به رسمیت بشناسد و به آنها بها دهد به کودک به عنوان یک کل بنگرد و به علایق و سلایق او نیز توجه کند و نقش و جایگاه معلم را از آموزش دهنده به راهنما و تسهیل گر تغییر دهد.

دستاورد چنین الگویی می تواند از طریق اصلاح سازمان دهی برنامه درسی - بهبود راهبردهای یاددهی - یادگیری تهیه و تولید مواد آموزشی اصلاح شیوه ی ارزشیابی و تغییر نقش معلم با توجه خاص به تربیت معلم امکان پذیر است بدین ترتیب تدریس چند پایه می تواند به عنوان یک راهکار موثر آموزشی و اقتصادی - آلمان های ملی را در زمینه آموزش و پرورش برای همه بویژه در مناطق محروم و جذب پسران و دختران بازمانده از تحصیل تحقق بخشد. شواهد فراوانی پیرامون تفاوت رفتار دانش آموزان کلاس های چند پایه و تک پایه در حیطه شناختی (پیشرفت درسی) و غیر شناختی (مهارت های اجتماعی) به چشم می خورد. پژوهش مددی امام زاده (۱۳۸۳) با موضوع بررسی و مقایسه مهارت های اجتماعی عزت نفس و پیشرفت درسی بین دانش آموزان کلاس های چند پایه و تک پایه از نظر میزان مهارت های اجتماعی و پیشرفت درسی تفاوت معناداری وجود دارد دانش آموزان کلاس های چند پایه مهارت های اجتماعی و پیشرفت درسی بالاتری را نسبت به دانش آموزان کلاس های تک پایه دارند تفاوت از نظر عزت نفس در خرده آزمون های عزت نفس تحصیلی میانگین نمره های دانش آموزان کلاس های چند پایه نسبت به تک پایه بالاتر بوده است. تاثیرات منفی کلاس های چند پایه را در حیطه شناختی و پیشرفت درسی بررسی کرده اند و اعلام کرده اند که شاید تدریس در این کلاس ها با مشکلاتی مواجه است هرگاه برنامه های کلاس ها از طریق منابع لازم پشتیبانی نشوند و تربیت معلمان به درستی صورت نگیرد پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دچار رکود می شود چون معلمان نیاز به دوره های کار آموزی و کتاب های ویژه دارند تا وظایف خود را انجام دهند از طرفی دانش آموزان ممکن است از توجه انفرادی کمتری برخوردار شده و غالباً کارهای خود را مستقلاً انجام دهند. مواد آموزشی - مسایل مالی - ایجاد ساختمان های ویژه برای مدارس کوچک که در هر مکان فقط دو یا چند کلاس درس باشد تا بتوان شیوه های جدید تدریس را در آنها اجرا کرد از جمله مشکلات این کلاس ها می باشد برخی پژوهشگران علل افزایش احتمالی میزان پیشرفت تحصیلی در کلاس های چند پایه را در سه عامل زیر نهفته می داند که بخش جدا نشدنی از هر برنامه آموزش چند پایه ای است :

۱- یادگیری خودگردان توسط دانش آموز

۲- آموزش توسط همسالان

۳- گوناگونی روشهای آرایه آموزش

در جمع بندی پژوهش مورد نظر نتایج نسبتاً متناقضی در خصوص پیشرفت تحصیلی دانش آموزان کلاس های چند پایه وجود دارد و این موضوع همواره یکی از دغدغه های مسعولان آموزش و پرورش اولیا و معلمان بوده و هست. مهارت های اجتماعی رفتارهای کلامی و غیر کلامی و پاسخ های موثر و مناسب را در بر می گیرند و بیشتر جنبه تعاملی داشته تقویت های اجتماعی را به حداکثر می رساند و براساس ویژگی های فرد و محیطی که فرد در آن واقع شده است توسعه می یابند و از طریق آموزش رشد می کنند آموزش مهارت های اجتماعی یکی از اهداف اصلی و مهم کلاس های چند پایه بوده و آموزش برخی از آنها به طور مستقیم امکان پذیر است. به هر صورت که به موضوع نگریسته شود کلاس های چند پایه باید در کشور به طور جدی مورد توجه قرار گیرند چرا که اینک نقش بسیار مهمی در آموزش نواحی دور افتاده روستایی و نواحی غیر برخوردار ایفا می کنند در اکثر موارد این کلاس ها در نواحی روستایی متمرکز است و کوشش زیادی باید صرف بهبود تدریس و شرایط یادگیری در این مدارس شود از آن گذشته تدریس در کلاس های چند پایه به عنوان شیوه بسیار تاثیر گذار و تعلیم برای بهبود و یادگیری فردی و مستقل مطرح شده است زمانیکه برنامه تدریس مطابق با نیازهای فردی دانش آموزان باشد این تدریس می تواند شیوه های مفید تدریس و یادگیری را مطرح سازند که کاربرد آن در تمام مدارس و کلاس ها امکان پذیر

باشد. در عین حال باید گفت که این نوع مدارس معمولاً در نظام های آموزشی کشورها نادیده گرفته می شوند و در بیشتر مواقع فقط به عنوان شیوه اجتناب ناپذیری به منظور رسیدن به هدف (آموزش برای همه) در نظر گرفته می شوند.

با توجه به برخی اثرات نامطلوب کلاس های چند پایه بر فرآیند یاددهی و یادگیری برخی صاحب نظران نظرات چندانی مساعدی نسبت به این نوع آموزش ندارند برخی از آنها استفاده از کلاس های چند پایه را در دروس ریاضی و دیگر موضوعات فهمیدنی سودمند نمی دانند. تفکیک دانش آموزان در این کلاس ها دشوار است فشار کار معلم زیاد است و به نیاز های فردی دانش آموزان کمتر توجه می شود فضای فیزیکی برای همه گروه های دانش آموزان وسعت کافی ندارد تا فعالیت های خود را تحت راهنمایی معلم انجام دهند. با همه مشکلاتی که تدریس در کلاس های چند پایه دارد توجه به شرایط جغرافیایی - اقلیمی و منطقه ای روستایی و محروم ایران به نظر می رسد افزایش کلاس های چند پایه غیر قابل اجتناب است و توجه خاص به بهبود کیفیت آن امری ضروری است گر چه تاکنون به این مهم توجه جدی نشده است اما کنار گذاشتن و بی توجهی به آن خلاف واقعیت موجود را نشان می دهد. پژوهش حاضر بر آن است تا به مشکلات کلاس چند پایه متوسطه اول در پایه هفتم و هشتم بپردازد. مدیریت کلاس - پیشرفت تحصیلی در درس ریاضیات - رفتارهای نا هنجار دانش آموزان پسر در کلاس چند پایه مختلط

بیان مساله:

مسائل اساسی در کلاس های چند پایه :

۱- نیروی انسانی-۲- الگوی آموزشی-۳- آموزش-۴- سازمان دهی و برنامه درسی- موقعیت اقتصادی و فرهنگی -۶- وقت

نیروی انسانی:

در کلاس چند پایه معلم علاوه بر تدریس محتوای آموزشی مدیریت کلاس - بررسی وظایف همیار معلم - انجام فعالیتها و کاردر کلاس ها - رسیدگی به پوشه کار دانش آموزان را بر عهده دارد

الگوی آموزشی:

بی توجهی به آموزش چند پایه به دلیل احاطه به الگوی آموزش تک پایه

برای اینکه آموزش چند پایه از قیدوبندهای نظام فعلی آزاد شود و زمام امور را به عنوان یک روش آموزش معتبر در دست بگیرد نیاز مند تغییر الگو است. الگویی که در مبانی آموزشی - فلسفی - اجتماعی و روان شناسی آموزش و پرورش تغییر پایدار ایجاد کند ناهماهنگی مدارس و کلاس ها را به رسمیت بشناسد و به آن بها دهد نقش و جایگاه معلم را از آموزش دهنده به راهنما و تسهیل گر تغییر دهد دستاورد چنین الگویی می تواند اصلاح سازمان دهی برنامه درسی بهبود راهبردهای یاددهی و یادگیری - تهیه و تولید مواد آموزشی اصلاح شیوه های ارزشیابی و تغییر نقش معلم باشد.

آموزش :

معلمان فارغ التحصیل مراکز تربیت معلم هم برای تدریس در این کلاس ها آمادگی و اطلاعات و تجربیات مناسب ندارند
 معلمان برای کلاس های یک پایه آموزش می بینند و در کلاس های چند پایه تدریس می کنند که غیر قابل قبول است و
 مخصوصا از افراد با تجربه کم یا سرباز معلم برای اداره کلاس ها استفاده می شود

سازمان دهی برنامه درسی:

برنامه درسی به صورت غیر قابل انعطاف و پایه محور مشکل مهم دیگری است که در آموزش چند پایه وجود دارد آموزش
 مطالب و مفاهیم یکسان با کلاس های عادی در زمان کم با حجم زیاد و کمبود امکانات برای معلمی که معمولا تجربه زیادی
 ندارد و آموزش های خاصی در این زمینه ندیده است و به آموزش های ضمن خدمت و مشارکت در جمع معلمان دسترسی
 ندارد معلم را به سوی آزمایش و خطا سوق می دهد.

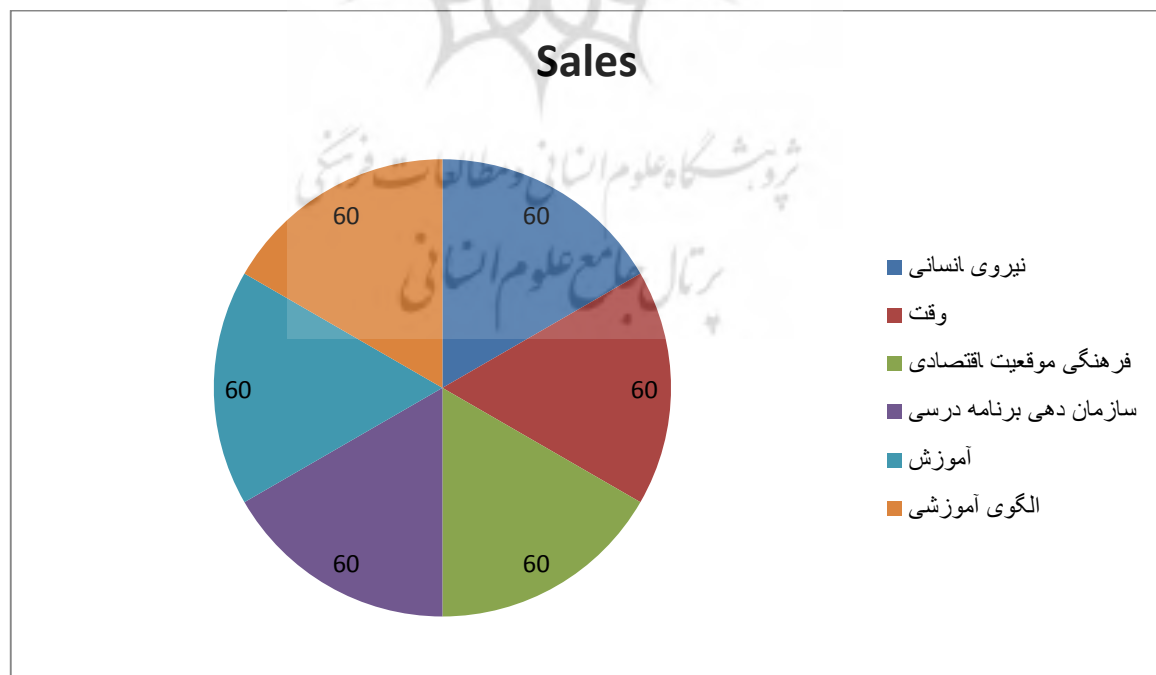
موقعیت اقتصادی و فرهنگی:

اکثر کلاس های چند پایه (معمولا ۳۰ درصد) کلاس های روستایی در مناطق محروم روستایی قرار دارد مناطقی با جمعیت
 کم و کمبود امکانات - مشکلات اقتصادی با تفاوت های زبانی و گویش محلی و نیازمند به حضور کودکان در صحنه کار و
 تلاش

وقت:

کمبود وقت یکی از مشکلات معلمان کلاس های چند پایه است که اظهار می دارند با کمبود وقت مواجه هستیم

آنچه که به عنوان یک مشکل اساسی معلم کلاس های چند پایه با آن روبه رو است این است که واقعا با کمبود وقت چه کند؟

انطباق با زمان آموزش:

یعنی بین محتوای ارایه شده و زمانی که در اختیار معلم در کلاس چند پایه هست تناسبی برقرار باشد دانش آموزان در هفته ۲۴ ساعت در فضای آموزشگاه به سر می برند پس محتوایی که انتخاب می شود باید به گونه ای تنظیم شود که بتوانند معلمین با در نظر گرفتن ساعات آموزشی و بودجه بندی که انجام می دهند آن را به پایان برسانند تا برای امتحانات خرداد دانش آموزان آماده باشند گاهی نقدهایی به بعضی محتوای کتاب درسی ریاضی وارد شده که معلمین در زمان مشخص شده نمی توانند محتوای کامل کتاب درسی را پوشش بدهند از این رو مجبورند در بعضی از ساعات دیگر این کار را انجام بدهند این اتفاق معمولاً در کلاس های چند پایه می افتد وقتی معلم حجم زیادی از درس روبه رو می شود و تدریس را شروع کرده و نتواند مبحث را به پایان برساند مجبور است ورود داشته باشد به بعضی درس های دیگر. ساعات درس هنر و ورزش دانش آموزان را بگیرد که این خود بزرگترین خطاست برای اینکه بتواند محتوای برنامه درسی را کامل ارایه و پوشش بدهد.

توصیف مشکل:

اینجانب فاطمه خرمی در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ به عنوان دبیر ریاضیات دوره متوسطه اول به روستا واقع در ۴۰ کیلومتری شهرستان میاندوآب رفتم در سال ۹۶-۹۷ از اپیدمی کرونا خبری نبود و کلاس ها به صورت حقیقی فعالیت می کردند در روز اول مدرسه بعد از اینکه بنده به کلاس مراجعه کردم متوجه شدم در این مدرسه کلاسها مختلط با حضور دانش آموزان دختر و پسر و پایه هفتم و هشتم دو پایه می باشد و پایه نهم تک پایه هست .

چند پایه بودن هفتم و هشتم به دلیل اقلیت دانش آموزان بود و تعداد پسران در کلاس ها از تعداد دختران بیشتر بود .

نام پایه	تعداد دانش آموز	دختر	پسر
هفتم	۴	۱	۳
هشتم	۸	۲	۶
نهم	۸	۴	۴

که هفتم و هشتم هر دو در یک کلاس بودند.

مدرسه مالک اشتر که بنده تدریس می کردم شامل ۵ کلاس درس می شد ۳ تا از این کلاس ها برای پایه های ابتدایی بود و دو کلاس به به متوسطه اول اختصاص داشت که پایه هفتم و هشتم در یک کلاس و پایه نهم در یک کلاس دیگر بود

در واقع در این مدرسه متوسطه اول برای ابتدایی ضمیمه شده بود مستقل نبود

با توجه به ویژگی ها و مشکلاتی کلاسهای دو پایه گفته شد با همه این مساعل روبه رو شدم مخصوصاً مدیریت کلاس با وجود مختلط بودن شرایط را مخصوصاً برای تدریس ریاضیات سخت تر کرده بود علاوه بر آن در پایه هفتم با دانش آموزی مواجه شدم که در کلاس ریاضیات رفتارهای خاص و ناهنجاری داشت و باعث اختلال در نظم کلاس و اتلاف وقت میشد.

که در بعضی مواقع واقعا از حوصله بنده و دانش آموزان خارج می شد و باعث برخورد زبانی با سایر همکلاسی هایش می شد.

بنده بر آن شدم تا با مدیریت مدرسه و سایر همکاران گفتگو کنم تا بتوانیم مشکل دانش آموز مورد نظر را حل کنیم.

در جلسه شورای دبیران مدرسه این موضوع مطرح شد بنده در مورد وضعیت انضباط این دانش آموز در مدرسه از مدیر جویا شدم و اینکه آیا این دانش آموز مورد نظر در کلاس سایر همکاران نیز رفتارهای ناهنجار دارد؟

نتیجه ای که از این جلسه و گفتگو با همکاران دریافت کردم این بود که این دانش آموز در مدرسه و در کلاس سایر همکاران رفتارهای مثبت دارد و همکاران از رفتار و عملکرد وی راضی هستند.

این موضوع بنده را موظف کرد تا در مورد خودم و تدریسم در ریاضیات با علی (دانش آموز مورد نظر) صحبت کنم تا منبع مشکل را شناسایی کنم.

شناسایی منبع مشکل:

در گفتگویی که با علی در حیطه مدرسه انجام دادم و علت رفتارها و عملکردهای علی را در درس ریاضیات جویا شدم و با توجه به اینکه در سایر کلاس ها و سایر درسها چنین رفتارهایی ندارد و دبیران محترم از علی راضی هستند علی جواب داد: سالهای اول و دوم ابتدایی در روستایشان به دلیل اکثریت دانش آموزان به صورت تک پایه خوانده و علی اوایل در ریاضیات نمرات خوبی داشته است در سالهای بالاتر دو پایه بودن کلاس و کمبود وقت معلم برای رسیدگی به تک تک دانش آموزان علی راروز به روز در ریاضیات ضعیف کرده بود و در سال پنجم ابتدایی معلم این کلاس به دلیل کهولت سن و سال آخر باز نشستگی اهمیت خاصی به یادگیری دانش آموزان و انجام تکالیف و تمرین دانش آموزان نداده و علی در این سال افت تحصیلی زیادی در درس ریاضیات می کند

و با توجه به اینکه علی در خانواده ای بزرگ شده که پدر سواد سوم راهنمایی داشته و مادر تا پایان سال پنجم درس خوانده بود و یک خواهر کوچکتر از خود داشته است شغل پدر علی کارگریست و بیشتر در شهرهای بزرگ کار میکرده و چندان در خانه حضور نداشته علی راهنما و یاددهنده ای نداشته که به او کمک کند

دلیل بی انضباطی و سرکشی علی در کلاس ریاضیات بلد نبودن ریاضی و یادنگرفتن علی به دلیل داشتن پایه ضعیف در این درس و داشتن حس حسادت نسبت به دوستان و همکلاسی هایش که این درس را یاد گرفته و نمرات خوبی می گیرند.

مشکل دیگر این دانش آموز رفتار و کردار پدر و مادرش بوده است که به دلیل ضعیف بودن علی در درس برخورد خوبی با علی در خانه نداشتند از جمله سرکوفت زدن که شما هیچ کاره نمیشوید - از همه دانش آموزان عقب هستی - آبروی خانواده را در روستا برده ای - و استفاده از کلماتی همچون (تنبل - بی خیال - بی عقل)

روش های جمع آوری اطلاعات برای پاسخگویی به مشکل:

بنده با توجه به گفتگویی که با دانش آموز انجام دادم روشهایی را برای پاسخگویی به مشکل این دانش آموز پیدا کردم :

اول : باید با مشاور مرکز بهداشت روستا در این مورد صحبت کردم و مشکل رفتار و برخورد خانواده علی را مطرح کردم .

دوم: تشکیل جلسه با هماهنگی مدیریت مدرسه و دعوت از خانواده علی و مطرح کردن مشکل فرزندشان

سوم: شناسایی توانایی علی در یادگیری درس ریاضیات با استفاده از تستهای انجام گرفته توسط مشاور

مصاحبه ها:

مصاحبه با مشاور: مشاور اظهار داشت دلایلی که شخص به زخم زبان روی می آورد:

۱- مهارتهای ارتباطی کم

۲- افکار منفی

۳- آستانه تحمل پایین

۴- استرس

چون این اشخاص رفتارهای عادی دارند باید طرز فکر خود را عوض کنند به این افراد باید کمک کرد و آموزش داد که بخشی از رفتارهایشان غلط است و باید آن را اصلاح کند بنابراین فرد باید متقاعد شود در رفتار خود تغییر ایجاد کند.

تحقیر نوجوان یکی از رفتارهای مخرب است که والدین گاه برای ایجاد انگیزه در مقابل فرزندشان انجام می دهند.

مشاور همچنین افزود بسیاری از خانواده ها در جلسات خانواده درمانی از اختلافات زیاد خود با فرزند جوانشان شکایت دارند و همچنین فرزندان آنها نیز از ارتباط خود با والدین ناراضی هستند بسیاری از نوجوانان احساس می کنند خانواده جز سرزنش و تحقیر رفتاری نشان نمی دهند و در عوض انتظار احترام وجود دارد.

برخورد های تحقیر آمیز بسیار در عزت نفس و آینده نوجوانان تاثیر می گذارد.

از مشاور محترم درخواست کردیم که از پدر و مادر علی دعوت کند و در مورد این طعنه زدن ها و پایین آوردن این عزت نفس علی و ضعیف کردن اعتماد به نفس مشاوره و راهنمایی کند.

مصاحبه با خانواده:

جلسه ای در مدرسه با حضور مدیریت محترم انجام دادیم در جلسه از پدر و مادر علی دعوت کردیم و بعد از مطرح کردن مشکلات و رفتار دانش آموز از این لحظه به بعد سرکوفت زدن و طعنه زدن را کنار می گذارند و به جایش همدل و همکار می شوند برای کمک و یاری فرزندشان.

حتی در روستا کسانی بودند که از این فرصت بدست آمده سوئی استفاده کرده و به خود اجازه داده بودند تا به علی توهین بکنند در این مورد نیز به خانواده سفارش شد که جلوی این موضوع گرفته بشه تا بیشتر از این اعتماد به نفس علی پایین نیاید. علت بد بودن و پیامدهای رفتارشان را به آنان گوشزد بکنند.

اکثر نوجوانان و افراد در این شرایط احساس شرمندگی و تحقیر شدن می کنند این موضوع برای فرد در دوران نوجوانی دو چندان می شود زیرا در دوران نوجوانی افراد به تصویرشان نزد دیگران بسیار اهمیت می دهند. شما با تخریب این تصویر نزد دیگران ناخواسته ضربه مخربی به همه ابعاد شخصیت وی وارد می کنید.

مصاحبه با دانش آموز: با گفتگویی که با خود دانش آموز انجام گرفت پیشنهاد شد که می خواهد ریاضیات یاد بگیرد؟ خیلی استقبال کرد و مشتاقانه گفت خانم معلم من کتاب ریاضیات پایه پنجم را نگه داشته ام و از اون فصلی که یاد نگرفتم علامت زدم

بنده آموزش ریاضیات پایه پنجم به علی را شروع کردم و با توجه به اینکه در سال ۹۶-۹۷ کلاس من دو پایه بود فرصت کمی برای آموزش علی داشتم این وظیفه مهم بر عهده مدیر محترم مدرسه و هر روز در یک ساعت مشخص به علی تدریس می کرد و در ایام تعطیلات تابستان علی به منزل بنده مراجعه می کرد برای تمرین و تدریس ریاضی

ردیف	سوال	مقطع:	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
1	چقدر از خودت در انجام تکالیف مدرسه راضی هستی؟			X			
2	در انجام تکالیف نوشتنی چقدر از خودت راضی هستی؟		X				
3	به طور کلی چقدر از خودت در ریاضی راضی هستی؟		X				
4	در محاسبات کتبی (نوشتنی) چقدر از خودت راضی هستی؟		X				
5	در ریاضیات آسان چقدر از خودت راضی هستی؟			X			
6	در ریاضیات سخت چقدر از خودت راضی هستی؟		X				
7	از عملکرد خودت در امتحانات ریاضی چقدر راضی هستی؟		X				
8	هنگامی که معلم ریاضی درس میدهد چقدر خوب متوجه حرفهایش میشوی؟		X				
9	چقدر از تکالیف مدرسه خوشت می آید؟				X		
10	چقدر از تکالیف نوشتنی (مشق) خوشت می آید؟					X	
11	چقدر ریاضی را دوست داری؟				X		
12	چقدر از محاسبات کتبی خوشت می آید؟				X		
13	چقدر امتحانات ریاضی را دوست داری؟			X			
14	ریاضیات سخت را چقدر دوست داری؟			X			
15	چقدر از تلاش برای فهمیدن مطالب ریاضی که معلم درس میدهد لذت میبری؟		X				
16	اگر در انجام بعضی از تکالیف مدرسهات ضعیف باشی چقدر ناراحت می شوی؟		X				
17	اگر در بعضی از تکالیف نوشتنی ضعیف باشی چقدر ناراحت می شوی؟		X				
18	اگر در بعضی قسمتهای ریاضی ضعیف باشی چقدر ناراحت می شوی؟		X				
19	اگر یک محاسبه کتبی را اشتباه انجام دهی چقدر ناراحت می شوی؟			X			
20	اگر در بعضی قسمتهای ریاضیات آسان ضعیف باشی چقدر ناراحت میشوی؟		X				
21	اگر در بعضی از قسمتهای ریاضیات سخت ضعیف باشی چقدر ناراحت می شوی؟			X			
22	اگر در امتحانات ریاضی ضعیف عمل کنی چقدر ناراحت می شوی؟		X				
23	وقتی معلم ریاضی درس میدهد اگر خوب متوجه نشوی چقدر ناراحت می شوی؟		X				
24	اگر نتوانی بعضی از تکالیف مدرسه را انجام بدهی چقدر نگران می شوی؟				X		

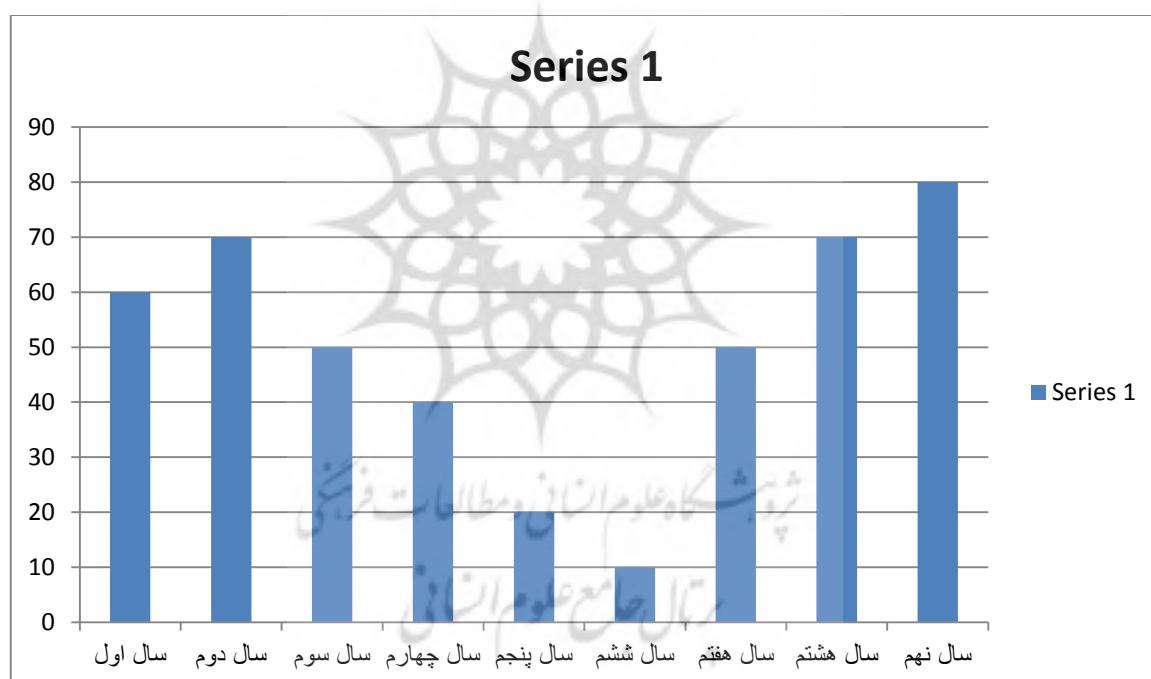
		X		25	اگر نتوانی بعضی از قسمتهای ریاضی را انجام بدهی چقدر نگران می- شوی؟
			X	26	اگر نتوانی یک محاسبه کتبی را انجام بدهی چقدر نگران می شوی؟
	X			27	اگر نتوانی بعضی قسمتها را در ریاضیات آسان انجام بدهی چقدر نگران می شوی؟
X				28	اگر بعضی از قسمتهای ریاضیات سخت را نتوانی انجام دهی چقدر آرامش خودت را از دست می دهی؟
	X			29	اگر نتوانی یک امتحان ریاضی را به طور کامل انجام دهی چقدر آرامش خودت را از دست می دهی؟
X				30	هنگامیکه معلم ریاضی درس میدهد اگر نتوانی آن را بفهمی چقدر آرامش خودت را از دست می دهی؟

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مشاهده:

همه ما از بدو تولد توانایی ها و استعداد هایی داشتیم که توژن های ما وجود داشته و به ما ارث رسیده در کنارش براساس محیط خانوادگی و اجتماعی و همچنین سبک فرزند پروری و روش تربیتی پدر و مادرمون انواع دیگری از مهارتها و استعداد ها در ما شکل گرفته و یا تقویت شده است. اما مشکل بزرگ اینجاست که ما در شناخت استعداد و به کار گرفتنش آنقدر که باید قدرتمند نیستیم دلیل اصلی اش هم اینست که برای این کار آموزش خاصی هم ندیدیم که متوجه اهمیت استعداد یابی و کشف مهرتها بشویم . در واقع اگر انسان را به یک معدن طلا تشبیه کنیم استعداد یابی نقش استخراج طلا از این معدن را ایفا می کند همه ما می دانیم که طلا تا وقتی زیر خاک و در عمق معادن باشه فایده و ارزش خاصی ندارد پس باید با استفاده از بهترین روشهای استعداد یابی روز دنیا به شناخت مهارت هایمان و به کار گیری آنها پردازیم تا بتوانیم زندگی موثرتری داشته باشیم . یکی از راههای استعداد یابی نوجوانان و کودکان استفاده از تستهای شخصیت شناسی و استعداد سنجی هست. تست MBTI یک آزمون شخصیت شناسی است که براساس نظریه ی یونگ توسط کاترین بریگز و ایزابل مایرز طراحی شده است. آنچه که در حین تدریس به علی دریافتم خیلی دانش آموز سخت کوش و با اراده و با انگیزه بود از خواندن و یاد گرفتن خسته نمی شد از پیگیر بودن مساعل خسته نمی شد .

نمودار پیشرفت تحصیلی دانش آموز براساس نمرات درس ریاضیات دانش آموز که بنده با هماهنگی مدیریت محترم مدرسه با مراجعه به مدرسه وبا در اختیار قرار دادن ریز نمرات دانش آموز در پایه های تحصیلی اول ابتدایی تا پایه نهم رسم شده است.

هدف پژوهش:

هدف پژوهش حاضر بررسی علل تشکیل کلاس چند پایه و معایب و محاسن تشکیل این کلاس ها تا بتوان شیوه های جدید در آنها اجرا کرده و تدریس موثرتری داشته باشیم

برخی پژوهش گران علل افزایش احتمالی میزان پیشرفت تحصیلی در کلاس های چند پایه را نهفته می دانند که بحث جدا نشدنی از هر برنامه آموزش چند پایه ای است:

۱ - یادگیری خودگردان توسط دانش آموز

۲ - آموزش توسط همسالان

۳ - گوناگونی روشهای ارائه آموزش

ارائه راهکار های پیش نهادی:

ارائه از طرح درس مناسب

استفاده از روشهای مختلف اداره کلاس چند پایه

تقسیم مسئولیت ها بین دانش آموزان

استفاده از کتابها و تمرینات خود آموز

تقسیم مناسب زمان بین پایه ها

آموزش توسط همسالان (استفاده از معلم یار)

فراهم ساختن محیط مناسب و فعال برای یادگیری

استفاده از چند وایت برد در کلاس

سازمان دهی دانش آموزان برای خود آموزی

شیوه های اداره کلاس چند پایه:

این که معلم چه شیوه های ارائه ای را برمی گزیند به موضوع درس - شخصیت آموزگار - و دانش آموز بستگی دارد از میان شیوه ها می توان به دو مورد اشاره کرد:

الف) طریقه محوری:

در این روش برای هر پایه درس معینی پیش بینی می شود به طریقی که حداکثر ۳ گروه از دانش آموزان با زمان تعیین شده با معلم کار کنند. برای گروههای دیگر دروسی معین می شود که به تعامل کمتری نیاز دارند .

ب) طریقه گروهی: شیوه دیگری که می توان در تدریس کلاس های چند پایه به کار گرفت تدریس درس و موضوع واحد است در یک جلسه درس به کلیه پایه های موجود در یک کلاس درس که به روش گروهی یا یک موضوعی و یا دروس همسان نام گذاری می شود یک موضوع ارائه می شود مثلا در یک جلسه درسی به تمام پایه ها ریاضی ارائه می شود.

جمع بندی و نتیجه گیری:

در دنیای امروز تعلیم و تربیت از دشوارترین و ظریف ترین و پرتیرترین امر انسانی به حساب می آید و کاری است پر ارج وقت گیر که نتایج و ثمره نهایی آن دیر به بار می نشیند عصر کنونی را دوره ای می دانند که در آن هدف از آموزش و پرورش تنها انتقال معلومات و تجارب بشری به هر نسل جدید نیست بلکه رسالت آن ایجاد و تثبیت نگرش های مطلوب و شایسته در مخاطبان و درک واقعیت های زندگی آنان و در نهایت رشد و تعالی ابعاد وجودی انسانهاست این عصر را میتوان دوره تحقیقات فن آوری تبدلات انفجار دانش و عصر نام نهاد. زیر بنای هر آموزش را فلسفه های آموزشی تشکیل می دهند تدریس چند پایه ای نیز دارای مبانی فلسفه ای ویژه ای است که از ادبیات آن بوجود آمده است. و به دلیل پراکندگی قابل توجه عقاید نمی توان دیدگاهها و نظرات را به کشورهای خاصی نسبت داد و با اندکی بررسی متوجه می شویم که فلسفه های آموزشی حاکم بر کلاس های چند پایه بر روی یک طیف قرار دارند که از طریقی با اعتقاد شدید به مراحل رشد و تئوریهای آمادگی جسمی و ذهنی روبه روست. که اجرای صحیح آموزش را محدود به سن و پایه تحصیلی می نماید و از طرف دیگر با دیدگاه نامحدود بودن ظرفیت یادگیری و هر چیزی را به هر کسی می توان یاد داد برخورد می کند ایجاد همسویی و توافق بین این دو دیدگاه کاملا مغایر که هر کدام در جای خود ارزشمند است حساسیت فلسفه حاکم بر اداره و تدریس در کلاس های چند پایه ضرورت توجه به وضعیت این کلاسها در ابعاد نیروی انسانی فضای آموزشی و مزایای تخصصی و امکانات رفاهی و... را صد چندان می کند با توجه به وسعت و گستردگی در مناطق محروم و روستایی افزایش کلاس های چند پایه اجتناب ناپذیر است از طرفی زمان تدریس و حجم کار آموزش بسیار بیشتر از کلاس های تک پایه می باشد. به منظور برقراری عدالت آموزش نیز شایسته است که به تدریس چند پایه ای به عنوان شکل خاصی از آموزش نظر بیفکنیم و روشها و شیوه هایی را که معلمان چند پایه بهتر و مناسب تر می توانند در کلاس درس کار کنند ابلاغ و ارائه دهیم چون هر یک از مسئولان و مدیران در کلاس های درس به خصوص چند پایه ها مسئول هستیم ما نیاز داریم به تولید منابع بیشتر در زمینه تحقیقی تر کردن معلمان چند پایه که ما معتقدیم به این قشر کم توجهی شده است. امید است که پژوهش حاضر توانسته باشد که موارد مهم و موثری در زمینه آموزش و شیوه های مدیریت و اداره کلاس چند پایه با توجه به مدیریت زمان و بالا بردن سطح علمی معلمان و دانش آموزان مطالبی قابل قبول ارائه کرده باشد.

منابع:

- آقازاده و فضل‌ی (۱۳۸۹) کتاب راهنمای آموزش در کلاس های درس چند پایه ۱۶ فروردین انتشارات آبیژنوبت چاپ هشتم
- سلیمانی نادر و همکاران (۱۳۸۹) فصل نامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار سال چهارم شماره ۴ زمستان ۱۳۸۹ ص ۱۲۹-۱۴۴ مقاله بررسی و مقایسه پیشرفت تحصیلی و مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان کلاس های چند پایه در مدارس
- مددی امام زاده زهرا (۱۳۸۳). بررسی و مقایسه مهارت‌های اجتماعی و عزت نفس و پیشرفت درسی بین دانش آموزان کلاس های چند پایه. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم تهران
- نوروزی داریوش و رضوی سید عباس (۱۳۹۹) کتاب مبانی طراحی آموزشی انتشارات سمت

سؤالات

الف) در مورد از عبارت های زیر گویا نیستند، آن ها را مشخص کنید. (۰/۵)

$\frac{1}{\sqrt{x-2}}$ $\frac{2-a}{2+x}$ $|x-y|$ $\frac{x+6}{x-1}$ $\frac{y}{x-1}$

ب) ساده شده ی عبارت $\frac{4x^2b^3}{3a^2}$ برابر $\frac{4x^2b^3}{3a^2}$ است. (۰/۵)

ج) عبارت جبری زیر به ازای چه مقادیری از x تعریف نشده است؟ (۰/۵)

$\frac{x^2+1}{(x-2)(x+2)}$ $\frac{(x-2)^0}{x+2}$ $\frac{x+3}{x-3}$

د) حاصل عبارت زیر را به ساده ترین صورت بنویسید. (۰/۵)

$\frac{-x}{x-2} + \frac{2}{x-2} = \frac{-(-x+2)}{x-2} = \frac{x-2}{x-2} = 1$

ه) خارج قسمت و باقیمانده تقسیم را بدست آورید. (۱/۲۵)

$$\begin{array}{r} x^2 + 4x - 2 \quad | \quad x - 1 \\ \underline{+ x - x} \\ 3x - 2 \\ \underline{+ 3x - 3} \\ -1 \end{array}$$

الف) مثلث قائم الزاویه ای به اضلاع قائم ۲ و ۳ سانتی متری را حول ضلعی که اندازه آن ۳ سانتی متر می باشد دوران داده ایم حجم شکل حاصل را بدست آورید (نوشتن فرمول الزامی است). (۰/۷۵)

$V = \frac{1}{3} S \cdot h$ $S = 12, \omega 9$ $h = 3$

$\frac{1}{3} \times 12 \times 3 = 12 \times 3 = 36 \text{ cm}^3$ $V = \frac{1}{3} \pi R^2 h$

ب) حجم هرمی را بدست آورید که قاعده ی آن مستطیلی به ابعاد ۶ و ۵ سانتی متر و ارتفاع آن ۱ سانتی متر باشد. (با فرمول حجم هرم) (۰/۷۵)

$V = \frac{1}{3} S \cdot h$ $S = 30$ $h = 1$

$V = \frac{1}{3} \times 30 \times 1 = 10 \times 1 = 10 \text{ cm}^3$

ج) حجم و مساحت کره ای به شعاع ۵ سانتی متر را حساب کنید. (نوشتن فرمول الزامی است). (۱/۵)

$V = \frac{4}{3} \pi R^3 = \frac{4}{3} \pi \times 5^3 = \frac{4}{3} \pi \times 125 = \frac{500}{3} \pi \text{ cm}^3$

$S = 4\pi R^2 = 4\pi \times 5^2 = 4\pi \times 25 = 100\pi \text{ cm}^2$

موفق و موید باشید.

(صفحه ۴)

سوالات

۵ الف) به کمک اتحادها تساوی زیر را کامل کنید. (۰/۷۵)

$$(t - 3)(t + 3) = t^2 - 9$$

ب) کدام گزینه با جمله $5ab^2$ مشابه است؟ (۰/۲۵)

ج) عبارت زیر را تجزیه کنید. (۰/۷۵)

د) مجموعه جواب نامعادله $x^2 - 2x - 8 < 0$ را بدست آورده و روی محور اعداد نمایش دهید. (۱/۲۵)

۶ الف) $y = ax$ صورت کلی معادله خط هایی است که از مبدأ مختصات می گذرند. (۰/۲۵) درست نادرست

ب) خط $x = 4$ موازی محور ..... است. (۰/۲۵)

ج) خط $y = -\frac{1}{2}x + 2$ را رسم کرده و شیب و عرض از مبدأ آن را بدست آورید. (۱/۷۵)

د) معادله خطی را بنویسید که با خط $y = 2x + 1$ موازی باشد و از نقطه $(-2, 3)$ بگذرد. (۰/۵)

ه) دستگاه معادله خطی زیر را حل کنید. (۰/۷۵)

$$\begin{cases} 2x + 3y = 4 \\ 2x + y = 2 \end{cases} \Rightarrow \Delta x = 2 \Rightarrow x = \frac{2}{\Delta} = 1$$

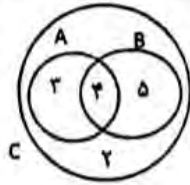
$$2x + y = 2 \Rightarrow 2(1) + y = 2 \Rightarrow y = 0$$

۱

$\begin{bmatrix} x \\ y \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix}$	$\begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix}$
--	--	--

ادامه سوالات در صفحه سوم (صفحه دو)

سوالات

الف) با توجه به نمودار زیر کدام عبارت، درست و کدام نادرست است؟ (۱/۲۵)

$C \subseteq (A \cup B)$ ..... ✗

$(A \cup B) \subseteq C$ ..... ✓

$2 \in (A \cup B)$ ..... ✗

$2 \notin (A \cap B)$ ..... ✗

$A - B = 3$ ..... ✓

۱۲/۵

دوازده و نهم

ب) مجموعه $\{2, 3, 4, \dots, 9\}$ دارای A عضو است. (۰/۲۵)

ج) دو تاس را همزمان پرتاب می کنیم چقدر احتمال دارد مجموع اعداد رو شده برابر ۷ باشد؟ (۰/۵)

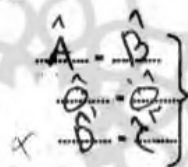
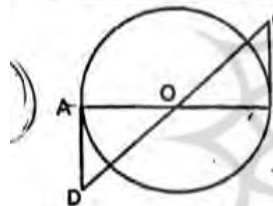
$n(S) = 6 \times 6 = 36$ $(1, 6) (6, 1) (2, 5) (5, 2) (3, 4) (4, 3)$

الف) اجتماع مجموعه ی عددهای گویا و عددهای اصم را مجموعه عددهای ..... می گویند. (۰/۲۵)

ب) حاصل عبارت مقابل را بدست آورید. (۰/۲۵)
 $\sqrt{(1-\sqrt{3})^2} = |1-\sqrt{3}| = (\sqrt{3}-1)$

ج) $\sqrt{7}$ بین کدام دو عدد صحیح قرار دارد؟ (۰/۵)
 $2 < \sqrt{7} < 3$
 هفتی قرینه میا ریدون $\sqrt{4} < \sqrt{7} < \sqrt{9} \Rightarrow 2 < \sqrt{7} < 3$

الف) در شکل مقابل O مرکز دایره است. BC و AD بردایره مماس است.

دلیل هم نهشتی دوشکل OAD و OBC را بنویسید. (۱)

$\Delta OAD \cong \Delta OBC$

ب) هر دو مستطیل دلخواه متشابه هستند. (۰/۲۵) درست نادرست

ج) اگر نسبت تشابه دو لوزی $\frac{2}{3}$ باشد. در صورتی که ضلع بزرگ لوزی ۱۵ سانتیمتر باشد. اندازه ضلع لوزی کوچکتر کدام است؟ (۰/۲۵)

- ۱۰ (۱) ۱۲ (۲) ۱۳/۵ (۳) ۲۲/۵ (۴)

الف) حاصل عبارت زیر را با توان مثبت بنویسید. (۰/۵)

$(\frac{1}{2})^{-2} \times (\frac{1}{3})^{-2} = 2^2 \times 3^2 = 12 \times 9 = 144 = 12^2$

ب) عدد مقابل را با نماد علمی بنویسید. (۰/۵)

$-100000025 = 25 \times 10^{-7}$

ج) حاصل عبارت مقابل را بدست آورید. (۰/۵)

$\frac{\sqrt{-52}}{\sqrt{13}} = \sqrt{\frac{-52}{13}} = -2\sqrt{4} = -2 \times 2 = -4$

د) مخرج کسر روبرو را گویا کنید. (۰/۵)

$\frac{2}{\sqrt{5}} =$

(صفحه یک)

اندازه سوالات در صفحه دوم